

Handhavingsprogramma 2018

Publiekszaken

Burgerzaken

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Samenwerking tegengaan adresfraude
 - Integrale handhaving; projecten Ogen en oren van de stad
 - Landelijke aanpak adreskwaliteit
 - Adressen op orde
 - Onterechte inschrijvingen
 - Briefadressen
 2. Document – en identiteitsfraude
 - Toegangspoort burgerzaken
 - Poortwachter
 - Werkgroep tegengaan identiteitsfraude
 - Nederlandse reisdocumenten en rijbewijzen
 - Rol burger
 3. Burgerlijke stand
 - Schijnhuwelijken
 - Huwelijksdwang
- Bijlage 1
Evaluatie project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit
- Bijlage 2
Samenvatting Pilot Onterechte Inschrijvingen

Inleiding

Wetgeving en jurisprudentie bepaalt voor een groot gedeelte het handhavingsprogramma van Publiekszaken. Meest in het oog springende wetgeving hierbij is vastgelegd in de Wet basisregistratie personen (Wet BRP), de boeken 1 en 10 van het Burgerlijk Wetboek (BW), de Wet op de lijkbezorging en de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN). Daarnaast is Burgerzaken steeds alert op nieuwe ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op haar handhavingswerkzaamheden. Dit betreft zowel landelijke als Utrechtse ontwikkelingen.

Het handhavingsprogramma Burgerzaken richt zich op de domeinen:

- Samenwerking tegengaan adresfraude
- Document- en identiteitsfraude
- Burgerlijke Stand; schijnhuwelijken en huwelijksdwang

De landelijke politiek besteedt in toenemende mate steeds meer aandacht aan de genoemde domeinen. Dit blijkt uit wijzigingen in wet- en regelgeving en procedures, en de focus die zowel de Rijksoverheid als de gemeentelijke overheden leggen. Hieruit voortvloeiend worden landelijk programma's, leidraden, samenwerkingsverbanden (extern en intern c.q. binnengemeentelijk) en opleidingen ontwikkeld. Zeker is dat het ook de komende jaren voor Burgerzaken belangrijk blijft om grip te houden op de bovengenoemde domeinen. Het heeft immers direct invloed op de kwaliteit van de BRP- en burgerlijke stand-registers wanneer bewust frauduleuze, of onbewust foutieve handelingen, niet tijdig worden gesignaleerd en onderkend door medewerkers van Burgerzaken.

Opgaven 2018

Burgerzaken heeft op het gebied van aanpak adresfraude in 2017 vooral geïnvesteerd op integrale handhavingswerkzaamheden. Voorbeeld hiervan is de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). In 2018 worden deze werkzaamheden voortgezet, uitgebreid en structureel gemaakt. Waarbij aandacht voor:

- Kosten en baten, zowel financieel, kwalitatief als maatschappelijk
- Preventie en zachte handhaving/ zorg en dienstverlening
- Datagestuurde aanpak

Daarnaast beschrijft het programma op welke wijze Burgerzaken handhaaft op de gebruikelijke domeinen document- en identiteitsfraude en de burgerlijke stand. Identiteitsfraude wordt in 2018 met de oprichting van de regionale werkgroep tegengaan identiteitsfraude (zgn. WTI) eveneens integraal aangepakt.

1. Ontwikkelingen samenwerking adresfraude

Een juist adres in de BRP is uitermate belangrijk. Zowel voor burgers zelf als voor de overheid. Alle overheidsinstanties zijn voor de uitoefening van hun taken verplicht om de gegevens uit de BRP te gebruiken. Toekenningen van uitkeringen en toeslagen zijn gebaseerd op het adresgegevens in de BRP. Tegelijkertijd is het adres het meest veranderlijke gegeven in de BRP en daarmee het meest foutgevoelig. Om na te gaan of er sprake is van adresfraude of adres gerelateerde fraude zijn er in 2017 een aantal projecten opgestart waar Publiekszaken ook in 2018 verder gevolg aan gaat geven.

Integrale handhaving; Ogen en oren van de stad

Ogen en oren van de stad is een samenwerkingsverband tussen Werk en Inkomen (Wenl), Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en PBZ. Het doel van de samenwerking is het aanpakken én voorkomen van fraude in de stad Utrecht. De samenwerking is in 2017 uitgegroeid van beleidsmatige kennis uitwisseling naar echt integrale handhavingsuitvoering. Eerst in proefondervindelijke vorm en door de positieve resultaten zetten eerder genoemde uitvoeringsorganisaties in 2018 verder in op deze aanpak. Naast inzet op Landelijke Aanpak adreskwaliteit (LAA) en Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI in Overvecht) werken de drie organisatieonderdelen ook samen aan de ontwikkeling van een dashboard voor het bepalen van risicoadressen ten behoeve van integraal onderzoek. Dit integrale onderzoek richt zich op woonfraude, adresfraude en uitkeringsfraude.

Landelijke aanpak adreskwaliteit

Risicogericht onderzoek. Daar draait het om in de landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA). De gemeente Utrecht is één van de meer dan 200 gemeenten die meedoet aan de LAA. Deze aanpak bestaat uit een samenwerkingsverband tussen de deelnemende gemeenten en diverse ministeries: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Veiligheid en Justitie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Financiën en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Data van deze overheidsinstellingen wordt door ICTU gemacht in het zogenaamde Informatieknooppunt, waardoor zij risicoadressen boven water krijgt. Burgerzaken ontvangt van ICTU de Utrechtse risicoadressen. Het team adresonderzoek van PBZ gaat samen met controleurs van VTH en Wenl op pad om de woonsituaties van mensen op deze risicoadressen te controleren en waar nodig handhavend op te treden of te signaleren waar bewoners van onze stad juist hulp en ondersteuning nodig hebben.

De proef die de drie organisatieonderdelen in 2017 hebben uitgevoerd is succesvol te noemen. De evaluatie van dit LAA project geeft aanleiding het project in 2018 voort te zetten én structureel te maken. In bijlage 1 van dit document vindt u een samenvatting van de evaluatie.

Adressen op orde

Naast controles op het zittende bestand in de BRP, loont het ook om voordat een adres wordt gewijzigd in de BRP via een filter te controleren of er sprake is van mogelijke adresfraude. Voordat een verhuizing wordt doorgevoerd, controleert het systeem de aangifte op een aantal risicoprofielen. Aangiftes die hoog scoren op de lijst worden aangehouden en bekeken wordt of er een huisbezoek noodzakelijk is om uit te sluiten of er sprake is van fraude. Deze werkwijze heeft in andere gemeenten al zijn vruchten afgeworpen. In het kader van 'samen organiseren' neemt PBZ via de pilotstarter van KING/VNG Realisatie het voortouw om met een aantal andere gemeenten de genoemde methode toegankelijk te maken voor alle gemeenten, structureel te maken (o.a. landelijke risicoprofielen ontwikkelen) en in 2018 ook in Utrecht toe te gaan passen.

Onterechte inschrijvingen

In het voorjaar van 2017 heeft Burgerzaken in samenwerking met Amsterdam, Rotterdam en Den Haag een proef houden met het parkeeradres. Personen waarvan onomstotelijk vast staat dat zij niet meer op het juiste adres stonden ingeschreven, werden zo snel mogelijk op een fictief adres ingeschreven (het adres 'Verblijfplaats Onbekend'). De aanleiding voor de pilot is de problematiek die nieuwe bewoners ondervinden wanneer er nog oude bewoners op het adres staan ingeschreven. In sommige gevallen worden nieuwe bewoners gekort op toeslagen en/of uitkeringen door het toepassen van de participatiewet. De proef is in het najaar geëvalueerd door de vier gemeenten en daarna met externe partners (o.a. Belastingdienst en DUO) en belanghebbenden (ombudsmannen). Uit deze evaluaties komen aanbevelingen die aanleiding geven voor een verdere proef met het onterechte inschrijvingen in 2018. (Zie verder: samenvatting evaluatie Onterechte Inschrijvingen in bijlage 2)

Briefadressen

Briefadressen vormen een aparte categorie binnen de adresregistratie in de BRP. Een briefadres is bedoeld als tijdelijke mogelijkheid om post te ontvangen op een adres zonder dat men daar daadwerkelijk woont. In bepaalde situaties, bij het ontbreken van een vaste woon/verblijfplaats kan hierop een beroep worden gedaan. Misbruik van deze mogelijkheid moet worden voorkomen. Beleid op het gebied van briefadressen staat beschreven in de nota 'Uitvoeringsbeleid de BRP en persoonsgebonden adresgegevens'. In 2018 wordt het proces rondom briefadressen heringericht en wordt bij het toekennen van het briefadres ook nadrukkelijk gekeken met meer integrale bril.

2. Document- en identiteitsfraude

Toegangspoor burgerzaken

Identiteitsvaststelling is een kerntaak van de medewerker van burgerzaken. Ieder baliecontact begint met de controle van het identiteitsbewijs van de burger. Burgerzaken heeft als beheerder van de BRP een sleutelpositie voor wat betreft het functioneren van tal van andere (overheids)instellingen, bijvoorbeeld de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank. De gegevens uit de BRP zijn voor deze instanties leidend. Toekenning van bijvoorbeeld toeslagen, uitkeringen, belastingheffing en kinderbijslag zijn gebaseerd op de BRP. Dit maakt duidelijk dat de maatschappelijke en persoonlijke gevolgschade van een onjuiste of onterechte registratie groot kan zijn.

De burger toont bij ieder baliecontact in ieder geval één maar vaak meerdere documenten. Doel hiervan is registratie van gegevens en het tot stand brengen van rechtsfeiten. De documenten, uit binnen- en buitenland, worden door de ambtenaar burgerzaken bekeken en beoordeeld op inhoud en uitvoering. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen:

- Identiteitsbewijzen (paspoort, identiteitskaart, vreemdelingendocument, rijbewijs)
- Brondocumenten (geboorteakte, huwelijksakte, overlijdensakte en alle andere documenten die de burgerlijke staat van een persoon aan kunnen tonen)

Poortwachter

Goed opgeleide medewerkers zorgen ervoor dat zij aan de voorkant van het proces nauwkeurige controles uitvoeren. Hierdoor worden valse of vervalste documenten onderschept en wordt voorkomen dat er een onjuiste registratie plaatsvindt in de BRP. Het jaar 2018 zal in het teken staan van een nauwe samenwerking met de Koninklijke Marechaussee (Kmar) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Deze samenwerking bestaat praktisch uit het inzetten van de expertise van de Kmar wanneer er vanuit Burgerzaken twijfel is over een document, maar zal ook worden benut om onze medewerkers verder op te leiden in het herkennen van vervalste (bron)documenten door workshops en trainingen gegeven door de Kmar en IND.

Werkgroep tegengaan identiteitsfraude

Wanneer er sprake is van mogelijke identiteitsfraude is het belangrijk dat het proces van constatering tot vervolging adequaat wordt uitgevoerd. De ketenpartners binnen dit proces zijn de gemeenten, het Openbaar Ministerie (OM), de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) AVIM, de IND en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Om de samenwerking tussen de ketenpartners te bevorderen zijn er binnen Nederland zgn. werkgroepen tegengaan identiteitsfraude opgericht. Het doel van deze WTI's is het tegengaan van identiteitsfraude. Daartoe worden baliemedewerkers van de verschillende gemeenten intensiever getraind op het herkennen van fraude en wordt het doen van aangifte van fraude vereenvoudigd. Bovendien pakken en bestraffen politie en OM potentiële fraudeurs sneller.

Gemeente Utrecht valt in regio Midden-Nederland. Voor onze regio wordt een WTI opgericht. Utrecht heeft samen met Amersfoort en Almere, de trekkende rol voor de regio op zich genomen om het WTI in 2018 te organiseren en door te ontwikkelen.

Totdat de WTI Midden-Nederland in bedrijf is, volgt Burgerzaken in gevallen van (mogelijke) identiteitsfraude de richtlijnen die zijn vastgelegd in het 'Protocol aanpak document- en identiteitsfraude Utrecht' uit 2011. Dit protocol komt voort uit een samenwerkingsverband tussen de AVIM, OM en Burgerzaken.

Bij het vermoeden van fraude en constatering van onregelmatigheden geeft het *Protocol aanpak document- en identiteitsfraude Utrecht* aan hoe moet worden gehandeld. Belangrijk hierbij is en blijft dat vermoeden van fraude en constatering van onregelmatigheden leidend zijn bij het volgen van het protocol. Onrechtmatig verblijf van een burger valt hier nadrukkelijk niet onder. De burger die onrechtmatig in Nederland verblijft, loopt bij een normale handelwijze (ook) bij Burgerzaken geen kans op dit feit te worden beoordeeld, veilig aangifte doen (van bijvoorbeeld geboorte of een erkenning) is dan gegarandeerd.

Bij twijfel aan de echtheid van documenten, gebleken valsheid ervan of het overleggen van onjuiste documenten, wordt contact gelegd met de AVIM. Deze doet nader onderzoek. Dit zal resulteren in een aangifte en/of (bij twijfel) na overleg met de officier van justitie tot seponering. Het streven is om valse of onjuiste documenten aan het rechtsverkeer te onttrekken door inbeslagname.

Nederlandse reisdocumenten en rijbewijzen

Voor reisdocumenten of rijbewijzen die na vermissing of diefstal van een vorig (afgegeven) exemplaar worden aangevraagd, geldt een vaste procedure. Wanneer iemand zich niet met een ander identiteitsbewijs kan identificeren, wordt de nieuwe aanvraag vergeleken met de vorige aanvraag die beschikbaar is in de administratie om zodoende de identiteit van de aanvrager deugdelijk vast te stellen. Dit betreft voornamelijk controle van de ingeleverde pasfoto met de pasfoto uit de vorige aanvraag. Bij twijfel wordt gehandeld volgens het eerder genoemde *Protocol aanpak document- en identiteitsfraude Utrecht*. Hiermee wordt voorkomen dat look-a-like fraudeurs zich in de bevolkingsadministratie kunnen werken of op een andere manier maatschappelijke schade zouden kunnen veroorzaken met een valse identiteit.

Wanneer iemand drie of meer keer in een periode van vijf jaar een reisdocument verliest zonder geldige redenen hebben gemeenten de informatieplicht naar de minister van Binnenlandse Zaken om deze persoon op te laten nemen in het register paspoortsignaleringen wegens 'veelvermissing'. Gevolg hiervan is dat het voor betrokkene nagenoeg onmogelijk is om een paspoort aan te vragen gedurende twee jaar na opname in het register. Het aanvragen van een identiteitskaart blijft wettelijk

gezien wel mogelijk. Burgerzaken zet intensief in op een naleving van dit beleid. Dit heeft geleid tot meer aanmeldingen bij het betrokken ministerie en ook in meer weigeringen tot afgifte van een paspoort aan deze 'veelvermissers'. Ook in 2018 zal handhaving op dit punt prioriteit hebben; het geeft het signaal af dat iemand voorzichtig om moet gaan met zijn/haar identiteitsbewijs en zich moet beseffen dat onzorgvuldig gebruik tot grote maatschappelijke schade kan leiden wanneer een verloren document in verkeerde handen valt.

Burgerzaken is een ketenpartner van Veiligheid wanneer voorkomen moet worden dat iemand een nieuw paspoort krijgt die vanwege de staatsveiligheid er geen één mag krijgen. Burgerzaken heeft ook een taak om te voorkomen dat personen die nog 'in het vizier zijn' bij Veiligheid een paspoort krijgen, terwijl dat niet de bedoeling is.

Slachtoffers van fraude veroorzaakt door oneigenlijk gebruik van een kopie of het documentnummer van een paspoort of Nederlandse identiteitskaart kunnen sinds vorig jaar een nieuw document aanvragen en het oude document waarmee met een kopie is gefraudeerd laten signaleren in het Basisregister reisdocumenten. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft hiervoor een speciale procedure gemaakt die de gemeente consequent uitvoert. Ook als een burger vreest slachtoffer te worden van dit soort fraude is het mogelijk om uit voorzorg een nieuw document aan te vragen en volgens dezelfde procedure het vorige reisdocument te laten signaleren in het Basisregister reisdocumenten. Deze procedure is in het leven geroepen om (verdere) fraude tegen te gaan dan wel te voorkomen. Slachtoffers van kopie id-fraude kunnen het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude (CMI) benaderen.

Rol burger

In 2016 en 2017 heeft Publiekszaken de burger actief gewezen op haar eigen verantwoordelijkheid bij het voorkomen van identiteitsfraude. Ook in 2018 worden er op de beeldschermen in de publieksruimte voorlichtingsfilmpjes over het voorkomen van identiteitsfraude getoond.

3. Burgerlijke stand

Schijnhuwelijken

Een aanstaand bruidspaar dat in Utrecht wil trouwen of een bruidspaar dat al in het buitenland in het huwelijk is getreden, legt een eigen verklaring bij de medewerker Burgerzaken af, waarin men zegt niet het oogmerk te hebben door het huwelijk toelating tot Nederland te krijgen. Gedurende het huwelijksproces moeten de verschillende betrokken medewerkers Burgerzaken, signalen onderkennen die mogelijk wijzen op een schijnhuwelijk. Als zulke signalen er zijn en voldoende aanleiding vormen voor nader onderzoek, dan voert het team vakexperts van Burgerzaken dit onderzoek uit. Hierbij kan eventueel gebruik gemaakt worden van de hulp van de AVIM.

Huwelijksdwang

De overheid wil huwelijksdwang voorkomen en bestrijden. De medewerkers van Burgerzaken zijn daarom zeer alert op signalen van mogelijke huwelijksdwang. Wanneer de medewerker aan de balie enige vorm van huwelijksdwang vermoedt, wordt er direct nader onderzoek gepleegd. Ook bij verdere digitalisering van het huwelijksproces zal er altijd sprake zijn van minimaal één moment van persoonlijk contact. Als nader onderzoek de twijfel niet wegneemt schakelt Burgerzaken ketenpartners in. Afhankelijk van de situatie is dit de politie en/of het Landelijk Informatieknooppunt Huwelijksdwang en Achterlating. Medewerkers worden continu geschoold om alert te zijn en blijven op de hoogte van de actualiteit op dit onderwerp. Om alle signalen te herkennen is contact met het Landelijk Informatieknooppunt en de vakvereniging voor Burgerzaken (NVVB). Burgerzaken onderhoudt goede contacten met het OM, de politie, Landelijk Informatieknooppunt Huwelijksdwang en Achterlating en Veilig Thuis.

Sinds 5 december 2015 is het door de *Wet tegengaan huwelijksdwang* moeilijker om in Nederland een gedwongen huwelijk te sluiten. Een belangrijk punt uit deze wet is het verbod op huwelijken tussen minderjarigen. Beide partners moeten minimaal 18 jaar zijn om in Nederland te kunnen trouwen. Wanneer een huwelijk in het buitenland tussen minderjarige partners is gesloten, mag dit huwelijk niet eerder worden opgenomen in de BRP dan dat de (destijds) minderjarige, meerderjarig is geworden. Vervolgens moet deze persoon instemmen met de registratie van het huwelijk én verklaren dat het huwelijk niet onder dwang is gesloten.

Een ander belangrijk aspect uit deze wet is dat bij een zogenaamd neef-nichthuwelijk de partijen een beëdigde verklaring af moeten leggen dat zij uit vrije wil toestemming geven voor het huwelijk.

Instellingen en hulpverleners kunnen advies en ondersteuning krijgen bij Veilig Thuis over hoe te handelen bij deze complexe problematiek. Dit is het meld- en adviespunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Landelijke Informatieknooppunt Huwelijksdwang en achterlating in Den Haag verzorgt vanuit hun landelijke regierol actueel inzicht in aard en omvang van de problematiek, de aanpak en biedt daarnaast deskundigheidsbevordering voor de ketenpartners. In Utrecht wordt intensief samengewerkt tussen Veilig Thuis, de buurtteams, de politie, het OM, de Save Teams en de gemeente en de buurtteams. Binnen die samenwerking worden verdachte situaties gesignaleerd en opgepakt met de partners.

Bijlage 1. Samenvatting Resultaten Pilot LAA

Landelijke aanpak adreskwaliteit

Doel van LAA is dat door het bezoeken van risicoadressen die zijn verkregen uit gegevensvergelijking van gegevens van verschillende overheidsorganisaties:

1. Het adresgegeven in de Basisadministratie Personen (BRP) juist is geregistreerd
2. Misstanden rond woonfraude, uitkeringsfraude en adresgerelateerde fraude worden tegengegaan
3. Signalen rond de situatie van bewoners worden opgepakt (bijvoorbeeld met de inzet van Buurteams)

De gemeente Utrecht is één van de meer dan 200 gemeenten die meedoet aan de LAA. Deze aanpak bestaat uit een samenwerkingsverband tussen de deelnemende gemeenten en diverse ministeries: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Veiligheid en Justitie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Financiën en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Data van deze overheidsinstellingen wordt door ICTU gematcht in het zogenaamde Informatieknooppunt, waardoor zij risicoadressen boven water krijgt. Burgerzaken ontvangt van ICTU de Utrechtse risicoadressen. Het team adresonderzoek van PBZ gaat samen met controleurs van VTH en Wenl op pad om de woonsituaties van mensen op deze risicoadressen te controleren en waar nodig handhavend op te treden of te signaleren waar bewoners van onze stad juist hulp en ondersteuning nodig hebben.

Wat hebben we gedaan?

In 2017 hebben de PBZ, VTH en Wenl gezamenlijk risicoadressen van LAA bezocht. Dit deden zij op 2 ochtenden in de week. De adressen die ICTU aanleverden zijn gefilterd door Wenl en VTH waarna deze adressen door integrale handhavingsteams zijn bezocht.

De resultaten

Er zijn in totaal 170 adressen bezocht in het kader van LAA. De resultaten per organisatieonderdeel zijn onderstaand overzicht weergegeven. ICTU streeft ernaar dat één op de twee adressen die worden bezocht een zogenaamde 'hit' hebben. Een 'hit' betekent dat minimaal één van de bovengenoemde doelen is bereikt.

PBZ
Adreskwaliteit

15 personen nieuw ingeschreven
127 personen in onderzoek

Wenl
Uitkeringsfraude

17 stopgezette uitkeringen

VTH
Woonfraude

15 handhavingsacties

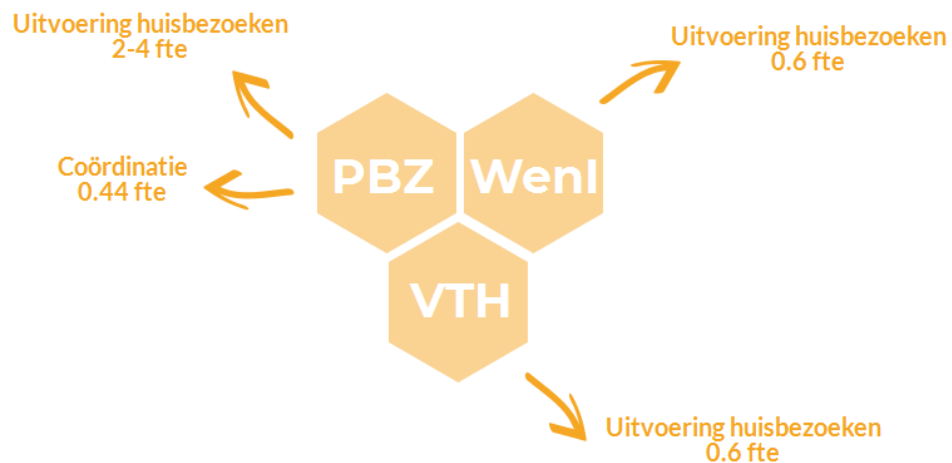
Andere baten

De resultaten van de integrale aanpak van risicosignalen van LAA zijn goed. De ervaringen om integraal te handhaven in gecombineerde teams van PBZ, Wenl en VTH aanpak zijn door de organisatieonderdelen al positief beoordeeld. Positief door de bovengenoemde 'harde' resultaten, maar ook in meer anedere baten: als leren van elkaar expertise en beter zicht op vaak complexe problematiek van bewoners en deze ook adresseren bij andere organisatieonderdelen.

Vervolg LAA in 2018 en verder

In 2018 willen PBZ, VTH en Wenl verdergaan met LAA en de aanpak verder uitwerken en uitbreiden.

Het structureel invullen van deze taak zal in een apart voorstel worden uitgewerkt. Voor de verdere inzet op dit project in 2018 is in ieder geval nodig dat PBZ haar coördineerde en uitvoerende taak kan voortzetten en uitbreiden en dat Wenl en VTH minimaal handhavers blijven leveren om de integrale teams te bemensen. Dat geeft voor 2018 het volgende beeld.

Bijlage 2. Samenvatting Pilot Onterechte inschrijvingen

Pilot Onterechte Inschrijvingen

Utrecht heeft samen met de G4 heeft in de maanden april, mei en juni 2017 de pilot 'onterechte inschrijvingen' uitgevoerd. Tijdens deze pilot hebben Amsterdam, Rotterdam en Utrecht personen die verhuisd waren maar nog geen verhuizing hadden doorgegeven bij de gemeente, ingeschreven in de BRP op het fictieve adres "Verblijfplaats onbekend".

Aanleiding

De G4 krijgt al geruime tijd klachten van burgers die problemen hebben omdat oude bewoners nog op hun adres ingeschreven staan. De problemen die deze burgers hebben, variëren van gekort worden op toeslagen en/of uitkeringen tot bezoeken van deurwaarders of politie. De afnemers van de BRP kunnen weliswaar zien dat het adres van een persoon in onderzoek staat, echter vanwege hun sectorale wetgeving hoeven zij hun werkprocessen hierop niet aan te passen. Pas op het moment dat het onderzoek is afgerond en de bewoner is uitgeschreven, begint het recht op een toeslag of uitkering voor de nieuwe bewoner en komt de politie of deurwaarder niet meer aan de deur.

De G4 en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) hebben het probleem van de dubbele inschrijving in het verleden al aangekaart bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tot op heden kwam er vanuit deze kant geen oplossing waarmee ook de G4 uit de voeten kon. Daarom is de G4 in de vorm van een pilot met een oplossing gekomen: personen van wie onomstotelijk vaststaat dat zij verhuisd zijn, maar de verhuizing nog niet hebben doorgegeven bij de gemeente, in te schrijven in de Basisregistratie Personen (BRP) op het fictieve adres Verblijfplaats onbekend. Terwijl de personen ingeschreven staan op "Verblijfplaats onbekend", onderzoeken de gemeenten waar de personen naar toe zijn gegaan. De mensen die op Verblijfplaats onbekend worden ingeschreven, zijn nog inwoners van de gemeente.

Aanpak

Tijdens de pilot heeft burgerzaken mensen waarvan de nieuwe bewoners aangaven dat ze er niet meer woonden ingeschreven op het fictieve adres Verblijfplaats onbekend.

Het proces zag er als volgt uit:

1. Nieuwe bewoner meldt dat de oude bewoner er niet meer woont.
2. Burgerzaken zet oud bewoner in onderzoek en stuurt een voornemen.
3. In het voornemen staat dat de burger binnen 5 dagen (wettelijke termijn) zijn adres moet wijzigen. Doet hij dit niet, dan schrijft de gemeente hem in op Verblijfplaats onbekend.
4. Als er na 5 werkdagen geen reactie is van de burger op het voornemen en ook het adres is niet gewijzigd, stuurt burgerzaken de oud bewoner het besluit van inschrijving op Verblijfplaats onbekend.
5. Vervolgens schrijft burgerzaken de oud bewoner in op Verblijfplaats onbekend.
6. Op het moment dat burgerzaken de oud bewoner inschrijft op Verblijfplaats onbekend, onderzoekt burgerzaken wat het nieuwe adres is van de oud bewoner.

De datum waarop burgerzaken de oud bewoner uitschrijft van het oude adres en inschrijft op Verblijfplaats onbekend is gelijk aan de datum waarop de nieuwe bewoner is ingeschreven op het adres. Er is dus geen sprake meer van overlappende inschrijving van nieuwe bewoner en oude bewoner.

In het regulier proces blijft de oud bewoner ingeschreven staan op het adres waar hij feitelijk niet meer woont. Dit duurt tot het moment waarop de oud bewoner zelf zijn nieuwe adres doorgeeft of het moment dat burgerzaken het adresonderzoek afrondt door de oud bewoner in te schrijven op een nieuw adres of de oud bewoner uit te schrijven uit de BRP.

Resultaten

De pilot heeft gelopen van begin april tot eind juni 2017.

- Burgerzaken heeft 293 personen een voornemen gestuurd tot inschrijving op Verblijfplaats onbekend.
- Van de 293 personen gaven 49 personen aan nog op het adres te wonen, deze onderzoeken zijn afgeboekt.
- 163 personen van de 293 hebben na verzending van het voornemen en vóór het besluit hun verhuizing doorgegeven.
- 78 van de 293 aangeschreven personen zijn ingeschreven op Verblijfplaats onbekend.
- 3 personen hebben een bezwaarschrift ingediend tegen hun inschrijving op Verblijfplaats onbekend.
- De bezwaarschriftencommissie heeft twee van de drie bezwaarmakers in het gelijk gesteld.

- 56 personen hebben nadat ze zijn ingeschreven op Verblijfplaats onbekend zelf hun verhuizing doorgeven.
- Van de 56 personen hebben 36 personen dit binnen twee maanden gedaan nadat ze zijn ingeschreven op Verblijfplaats onbekend.
- De overige 22 personen hebben er langer dan twee maanden over gedaan om hun verhuizing door te geven. De langste periode was 5 maanden.
- Tijdens de pilot heeft burgerzaken 12.405 aangiftes verhuizingen (binnen Utrecht en naar Utrecht) verwerkt.

Duiding cijfers

- Tijdens de pilot was in 0,6 procent van de aangiftes sprake van personen die te laat hun verhuizing hebben doorgegeven.
- Burgerzaken heeft in deze gevallen voorkomen dat de nieuwe bewoners gedupeerd waren door de oude bewoners.

Vervolgstappen

De G4 is tevreden over de resultaten van de pilot. Het parkeeradres voorkomt dat mensen in de knel komen. Er is een oplossing voor de oude bewoner die zich niet uitschrijft. Daarnaast zorgt het fictieve adres ook voor een betere weergave van de werkelijkheid. Een burger van wie duidelijk is dat hij niet meer op het oude adres woont, maar waarvan de gemeente nog niet weet waar hij wel woont, staat ingeschreven op een fictief adres. Een ander bijkomend voordeel van deze werkwijze is dat de gemeente nieuwe bewoners met zeer urgente problemen (bijvoorbeeld oud bewoners die veel overlast veroorzaken omdat zij gezocht worden door de politie) snel kunnen ontlasten.

De oplossing zorgt echter wel voor systeemproblemen bij afnemers. In de maanden september tot en met december wordt dan ook zowel met intern (binnen-gemeentelijke) en externe afnemers (als belastingdienst, UWV en DUO) geëvalueerd en nagegaan of we tot een gemeenschappelijke oplossing kunnen komen. Hiertoe zal tevens afstemming met het Rijk worden gezocht.

Gezien de positieve resultaten wil de G4 de pilot in 2018 graag voortzetten. Burgerzaken zal in de loop van het nieuwe jaar de raad op de hoogte stellen van de concrete vervolgstappen. Intentie is om tot een landelijke oplossing te komen.